

Stanovisko notářky k postupu pozůstalých příbuzných v době po úmrtí blízké osoby

Notářka JUDr. Jitka Zabloudilová je pověřena jako soudní komisařka pro jeden z dědických obvodů Okresního soudu ve Svitavách. Řeší pozůstalosti po osobách, které měly adresu místa posledního trvalého pobytu v evidenci obyvatel v těchto obcích: Banín, Bezděčín u Trnávky, Bělá nad Svitavou, Bělá u Jevíčka, Biskupice, Bohuňov, Brněnec, Březina, Březinky, Březová nad Svitavou, Hartinkov, Chornice, Chrastavec, Janůvky, Jaroměřice, Jevíčko, Kamenná Horka, Koclířov, Křenov, Květná, Lavičné, Městečko Trnávka, Pohledy, Radiměř, Rohozná, Rozhraní, Rudná, Sklené, Slatina, Svojanov, Študlov, Víska u Jevíčka, Vendolín, Vítějeves, Vranová Lhota, Vrážné, Vysoká, Želivsko.

Obecně:

V případě smrti osoby příslušný matriční úřad vystaví úmrtí list, který zasílá okresnímu soudu. Okresní soud následně pověří konkrétního notáře k provedení úkonů pozůstalostního řízení. Až od tohoto okamžiku je notář oprávněn (a povinen) činit úkony v řízení. Notář se tedy dozví, že řeší určitou pozůstalost téměř až po měsíci od úmrtí dané osoby.

Jakmile notář má pověření k vedení řízení, činí prvotní úkony obratem (lustrace evidence obyvatel, lustrace v evidenci právních jednání pro případ smrti, lustrace v evidenci manželských majetkových smluv, lustrace katastru nemovitostí, insolvenčního rejstříku, registru stavebních spoření a penzijních připojištění, ... za účelem zjištění základních informací o zůstaviteli a jeho majetku a zákonných či závětních dědicích), a následně předvolá někoho z příbuzných – zpravidla toho, kdo je uveden na úmrtím listu jako vypravitel pohřbu – k předběžnému šetření, kde se osobní a majetkové poměry zůstavitele zjišťují podrobněji. Dále účastníci v řízení postupují podle pokynů notáře.

Konkrétně:

V mezidobí od úmrtí Vašeho příbuzného až do prvotního kontaktu s notářkou je v určitých případech nutno řešit aktuální situaci, zejména byl-li zůstavitel (zemřelý) nájemcem městského/obecního bytu, či odběratelem energií.

Zákon stanoví, že dluhy zůstavitele přechází na dědice. Uzavřel-li zůstavitel s městem/obcí (nebo i soukromým subjektem) nájemní smlouvu, může být dluhem pozůstalosti i nezaplacené nájemné za dobu od úmrtí zůstavitele až do okamžiku předání vyklizeného, a do původního stavu uvedeného bytu, jeho vlastníkov. Proto notářka doporučuje příbuzným zůstavitele, mezi nimiž není spor o dědické právo či spory o majetek v pozůstalosti, aby pronajatý byt v co nejkratší době uvolnili a uvedli do původního stavu. Není nutno čekat na předběžné šetření, natož na úplné skončení pozůstalosti. V případě, že dědicové dlužné nájemné, popř. pronajímatelem vynaložené náklady na uvedení nemovité věci do původního stavu nezaplatí, jde dluh dle názoru notářky za dědici (tzn. dluh je po dědicích vlastníkem bytu vymahatelný).

Pokud například zemře zůstavitelka, která byla v nájmu v městském bytě, byla vdova, zůstavitelka a zanechala 3 děti, je nutno, aby se pozůstalé děti, které přichází v úvahu jako zákonní dědicové, spojily s pronajímatelem a dohodly se s ním na termínu uvedení bytu do původního stavu a jeho předání zpět pronajímateli.

Při vstupu do bytu zůstavitelky doporučuji, aby všichni v úvahu přicházející dědicové byli přítomni společně, nebo aby přítomní majetek zůstavitelky umístěný v bytě alespoň nafotili. Později (u předběžného šetření) je nutno, aby nalezené cennosti, peníze, cenné papíry a movité věci větší hodnoty byly notářce nablášeny jako majetek v pozůstalosti. Stejně tak je nutno notářce nablásit, že zůstavitelka byla nájemcem městského bytu. Majetek zůstavitelky je nutno po vzájemné dohodě dědiců někde uložit, popř. opět po vzájemné dohodě bezcenné věci zlikvidovat.

Jestliže se jedná o pozůstalost, kde hrozí nebo již vznikl spor mezi účastníky řízení, je samozřejmě nutno postupovat individuálně a postup podle předchozího odstavce nelze použít.

Další záležitostí, kterou je třeba řešit, aniž by bylo nutno čekat na předvolání k předběžnému šetření, je ukončení odběru energií na zůstavitelovo jméno a zahájení odběru energií na jméno některého z příbuzných. V případě nájemního bydlení (město či jiný pronajímatel) je nutné, aby pozůstalí řešili přepisy energií s majitelem bytu či objektu. Jinak by mohlo dojít k demontáži měřidel energií (vodoměr, elektroměr, plynoměr), kdy náklady na jejich opětovnou montáž by mohly být požadovány po pozůstalých. Energetická společnost jinak není schopna vyhotovit konečné vyúčtování energií. Energetická společnost sdělí osobám, jak postupovat, aby došlo ke změně jména odběratele, na své zákaznické lince.

Toto nezávazné stanovisko bylo vypracováno notářkou na žádost Města Jevíčko za účelem ulehčení orientace pozůstalých příbuzných v situaci, kdy zemře blízká osoba.

JUDr. Jitka Zabloudilová, notářka ve Svitavách